

# DE VOEDSELBIOLOGIE VAN DE AALSCHOLVER

In 1972 ontving de subgroep Zuidelijk Flevoland een zeer uitgebreid verslag van een onderzoek naar het voedsel en de fourageoesterreinen van de Aalscholvers van het Maardermeer. Dit onderzoek betrof een doctoraal studie van de heer De Boer uit Groningen. De subgroep leverde voor dit onderzoek een aantal waarnemingen die hierin verwerkt konden worden, waarmee naar werd de waarde van onze tellingen duidelijk wordt. Het hierna volgende verslag is een samenvatting van het onder-

zoek. Wilt U naar aanleiding daarvan er meer over lezen, dan kunt U het gehele verslag in onze bibliotheek vinden.

J.H.

## VI. SAMENVATTING.

Van maart t/m augustus 1970 werd voor het Rijksinstituut voor Natuurbeheer te Leersum een onderzoek uitgevoerd naar de voedselbiologie van de Aalscholvers van de kolonie in het Maardermeer. Dit gebeurde naar aanleiding van de vrees dat

deze kolonie nadelige invloeden zou ondervinden van de toekomstige inpoldering van de Markerwaard. De volgende aspecten van de voedselbiologie werden onderzocht:

1. het dagritme,
2. de fourageerplaatsen,
3. het voedsel.

#### 1. Het dagritme.

Even voor zonsopgang vindt een massaal uitvliegen plaats van vogels die gaan fourageren. Na deze piek neemt het aantal uitvliegende Aalscholvers/tijdseenheid tot zonsopgang geleidelijk af tot nul. Het terugvliegen komt meestal ca.  $\frac{1}{2}$  uur na het eerste uitvliegen op gang en bereikt een tot die 1-3 uur na de uitvliegpiek ligt. Daarna neemt ook de terugtrek af tot nul, evenwel met een opleving aan het einde van de dag.

Vermoedelijk worden per ouderpaar gemiddeld drie fourageervluchten per dag gemaakt. De niet broedende vogels fourageren waarschijnlijk twee keer per dag.

Het dagritme wordt in verband gebracht met de situatie in de kolonie (voornamelijk met de voedselbehoefte van de jongen).

#### 2. De fourageerplaatsen.

De voedsel trek verloopt volgens drie routes: de Noordroute, van de kolonie naar het IJsselmeer; de Oostroute, van de kolonie naar het Gooi-meer (en de verdere randmeren); de Zuidwestroute, van de kolonie naar het plassengebied van de Vecht. Op de Noordroute wordt 87-96% van de fourageervluchten gemaakt, op de Oostroute 4-12%, op de Zuidwestroute 0,5-1,5%.

Het IJsselmeer is het belangrijkste fourageergebied. Van de vogels die op het IJsselmeer fourageerden viste eind juni in de vroege ochtend ca. 17% in het gebied van de toe-

komstige Markerwaard, half juli was dat ca. 49%.

Uit de gegevens blijkt (samen met gegevens uit vroeger jaren) dat later in het seizoen meer vogels verder van de kolonie fourageren. Dit laatste blijkt ook op de randmeren van Zuidelijk Flevoland het geval te zijn.

#### 3. Het voedsel.

Het belangrijkste voedsel, wat aantallen aangevoerde vissen betreft, wordt gevormd door Pos (54%), gevolgd door Aal (23,5%).

Wat het aangevoerde gewicht aan vis betreft is Brasem de belangrijkste prooi-soort (31%), gevolgd door Aal (19%) en Snoekbaars (17%). Het bleek dat Aalscholvers een (smaak?) voorkeur hebben voor Aal.

In de discussie wordt aandacht besteed aan de achteruitgang van de kolonie bij Wanneperveen. Verder wordt een aantal gevaren besproken die voor de aalscholverkolonie van het Maardermeer bestaan.

#### Eindkonklusie.

De inpoldering van de Markerwaard zal, samen met de reeds drooggevalen polder Zuidelijk Flevoland, het aantal Aalscholvers in het Maardermeer sterk doen afnemen.

Of het voortbestaan van de kolonie wordt bedreigd valt te betwijfelen. De situatie na de drooglegging van de Markerwaard lijkt gunstiger te zijn dan bij Wanneperveen na de drooglegging van de Noordoostpolder en Oostelijk Flevoland. Er zal bij het Maardermeer een groter oppervlak aan viswater overblijven dan bij Wanneperveen.

De voorspelde achteruitgang kan ernstiger worden door een aantal secundaire effecten van de inpoldering (zandwinning, toenemende vervuiling van het viswater) en enkele

le andere dreigende gevaren (een geplande hoogspanningsleiding, vergiftiging).

In verband met de kwetsbare positie van de Aalscholvers in Nederland wordt geploet tegen de inpoldering van de Markerwaard. Daarnaast zal kunstmatige vestiging van enkele

nieuwe kolonies de positie van de Aalscholvers in Nederland kunnen verbeteren.

H.de Boer.

(Overgenomen met toestemming van het Rijksinstituut voor Natuurbeheer.)

## OPZICHTTIG GEMERKTE GANZEN

In de Gooi- en Eemlander van 21 januari j.l. stond een berichtje, dat tijdens de telling van waterwild in de Noordoostpolder nabij Fagete twee Rietganzen waren gezien, die een vuurrode band om de hals droegen met daaraan een helder geel rond voorwerp. Dit was dus waarschijnlijk tijdens het weekend van 13/14 januari j.l.

Op 30 december 1972, dus 2 weken eerder, zagen ondergetekende en de heer Hoekstra in Oostelijk Flevoland, tussen Vogelweg en Bendenweg temidden van een troep van naar schatting 1200 voor het merendeel Kolganzen en enkele Exandganzen op ongeveer 200 meter afstand een Kolgans, die eveneens zeer opvallend was gemerkt d.m.v. een waarschijnlijk plastic halsband van minstens 10 cm breed, half fel rood, half fel geel gekleurd. Wij namen aan dat het dier per ongeluk deze toestand om de hals had gekregen, doch na lezing van bovenstaand bericht, heb ik deze waarneming ook doorgegeven aan het Rijksinstituut voor Natuurbeheer en men deelde mij naar aanleiding daarvan het volgende mede:

In 1970 werden in Zweden, Polen, Tsjechoslowakije en Oostenrijk Grauwe Ganzen als volgt gemerkt: 3 ringen om één poot en wel 1 metalen ring, 1 gele plastic ring en 1

eveneens plastic ring voor de 4 landen in verschillende kleuren, t.w.: voor Zweden blauw, Polen groen, Tsjechoslowakije rood en voor Oostenrijk wit. Mededelingen betreffende waarnemingen van als boven omschreven gemerkte Grauwe Ganzen gelieve men direct te melden aan: dr. K.Hudec, Laboratory of Vertebrata Zoology (C.A.S.), Brbneho 28 Brno (Czechoslovakia).

In oktober 1971 is een programma gestart voor het beringen van Rietganzen door de "Zentrale für Wasservogelforschung der DDR", 15 Potsdam, Allee nach Saussouci, Villa Liegnitz, DDR.

Deze ganzen werden aan de voet geringsd met een metalen ring van de Vogelwarte Hiddensee en om de hals met een plastic ring van oranje (+ 3 cm breed), waaraan een gele plastic wimpel verbonden is van 8x2 cm. Deze vogels zijn in de vlucht ook heel duidelijk te herkennen. Terugmeldingen van zodanig geringde vogels s.v.p. aan voormeld adres in Potsdam.

Wat nu de door ons waargenomen vogel betreft berichtte het R.I.N. dat intussen bekend is geworden dat in de DDR ook 262 Rietganzen en 40 Kolganzen in 1972 met halsbanden zijn geringd.

Hoeveel dus om op te letten en zeker wel leuk om als u iets opmerkt dit